

FREDNINGSFORSLAG

— GLADSAXE KOMMUNE – RINGBO

Københavns Kommunes specialinstitution Ringbo er beliggende i Bagsværd.

Forslagsstiller:	Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur
Udarbejdet:	Fredningsforslaget er udarbejdet efterår 2014
Kommune:	Gladsaxe Kommune
Adresse:	Granvej 12-14, Bagsværd
Matrikel nr.:	5ds Bagsværd
BBR-nr.:	159-49051
Ejer:	Københavns Kommune
Betegnelse:	Ringbo
Komplekstype:	Specialinstitution
Opførelsesår:	1963
Omfang:	<i>Hele bygningskomplekset tegnet af arkitekterne F. C. Lund og H. C. Hansen med tilhørende grønt anlæg, tegnet af Georg Boye, afgrænset af matrikelgrænsen</i>

— FREDNINGSOMFANG

Ringbo, Københavns Kommunes specialinstitution opført i 1963 med omkringliggende landskabelig park.

— BYGNINGSHISTORIE

Ringbo er opført i 1963 og placeret i Bagsværd Kommune på en grund tæt på Bagsværd bymidte i tidssvarende rammer i grønne omgivelser. Ringbo er udformet af Københavns Kommunes stadsarkitektkontor i et samarbejde mellem F. C. Lund og Hans Chr. Hansen der stadsarkitekter stod for kommunens store byggerier på daværende tidspunkt.

I starten af 1960'erne var der stor opmærksomhed på opførelsen af bygninger for sundhed og omsorg hos befolkningen. Ringbo husede efter sin opførelse udelukkende ældre psykiatriske patienter og rummede i alt 280 sengepladser. I 2014 betegnes Ringbo som et socialpsykiatrisk center med plads til 135 beboere.

Københavns Kommune har planlagt at fraflytte bygningerne og det vidner om den udvikling, der stadig sker inden for plejefeltet. Hvor det der engang betragtedes som moderne og bekvemme plejeboliger, vurderes nu at være utidssvarende og trange.

Ringbo står i dag som tydeligt bevis på at et stærkt arkitektonisk koncept er tidløst. Idéen og udformningen er ligeså skarp som ved sin opførelse i 1962.

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Området:

Ringbo er opført i Bagsværd nordvest for København. Anlægget er placeret således, at det mod syd støder op til et industri kvarter, mod vest Værebroparken og Hillerødmotorvejen mens Bagsværd Hovedgade med S-tog station ligger nordøst for anlægget.

Selv om Ringbo ligger i tæt forbindelse med Bagsværd Hovedgade, er anlægget løsrevet fra bymæssig kontekst og forholder sig ikke til det omkringliggende miljø. Anlægget skærmes fra de omkringliggende bygninger og veje via en træække og buskads langs matrikelkanten.

Omkring Ringbo er landskabet domineret af sub-urbant miljø med forstads kvarterer og veltilrettelagt infrastruktur.

Ankomsten til Ringbo sker fra nord ad Granvej, der er en sidegade til Bagsværd Hovedgade. Varekørsel går nord om servicebygningerne, så man undgår kontakt til beboerne.

Terræn:

Matriklen har et naturligt terrænfald, der går fra nordøst mod sydvest. Selve plejecentret ligger midt på grunden. Terrænet udenom Ringbo, cirklen, er kun behandlet mod syd for at give adgang til tunnel under ringbygningen og mod øst for at give mulighed for let adgang til bisættelser og kirkelige handlinger, der foregår i ringbygningens kælderniveau. I øst er også udgravet til en branddam.

Terrænet inde i cirklen er fladt mod bygningerne og har en kunstig geometrisk formet bakke i midten inden for anlæggets cirkulære betjeningsvej. Bakken rejser sig og danner en ryg mod vejen mod nordøst, er der skåret en kile ind, så der er adgang fra vejen. Mod syd falder terrænet på plænen så meget, at det ender i kælderniveau.

Udearealet (se tegninger s. 24 og fotos s 35):

Anlægget er et veltilrettelagt landskab. Det består overordnet af 3 dele: Rustikt landskab omkring bygningen, og haver og plæne inde i bygningens centrale uderum.

Parken på ydersiden af den runde bygning domineres af store træer, græsarealer og små lunde. Her fremstår landskabet minimalt bearbejdet og der findes f.eks. ikke noget stisystem. I forbindelse med ydre rings terrasser, tunnelen mod syd og adgangen til kirken ses det tydeligt, at landskabet er en integreret del af det samlede landskab.

Arealet inden for ringen har en mere præcis bearbejdning, der rummer en vejstruktur, som ud over at betjene bygningerne, også opdeler parken i mindre sektioner med en plæne omgivet af vejen og små rækkehuslignende, semiprivate haveafsnit i direkte forbindelse med bygningen. Plænen derimod er bearbejdet i en skala, der leder tanken hen på en offentlig forsamlingsplads. Mod syd er terrænet i plænen så lavt, at det giver mulighed for, en tunnelforbindelse ind under bygningen. Ved siden af tunneladgangen er der en trappe til betjeningsvejen. Trappen følger betjeningsvejen cirkelbue og flankeres af 2 in situ støbte mure på hver side. Mure, der flankerer en trappe er et arkitektonisk tema, der ses flere steder i anlægget, f.eks. ved ankomst og ved terrasserne.

På plænen er der placeret et tårn i træ med urskiver på 3 sider. Klokketårnet er et fixpunkt bygget af sortmalet, tømmer.

Når man går ind i anlægget passerer man først servicebygningerne og herefter ankommer man, til den indre cirkel, hvor vejen slår et cirkelslag og ender ved udgangspunktet. Fra cirkelvejen er der seks lige sideveje, der betjener beboelsesafsnittene placeret i den cirkelformede bygning.

Anlæggets bygninger:

Ringbo består, som navnet antyder, af en ringformet bygning og herudover en række yderligere bygninger.

Anlæggets bygninger kan opdeles i beboelsesbygninger og servicebygninger. Cirkelbygningen indeholder den indadvendte beboelsesdel (afsnit A1-A2-A3,B1-B2-B3,C1-C2-C3,D1-D2-D3) og kirken.

I A1 og A2 var der oprindelig beboelse. Nu er der personalefaciliteter og et stort køkken.

I C1 og C2 var der oprindelig beboelse. Nu er der kontorer.

Et appendiks (E – J) rummede service- og personalebygninger og helt løsrevet fra cirklen ligger boligen til reparatør (bygning K).

Ankomst, adm og personalebeboelse (E1 – E2).

Sydlig del af F, scene med festsal (stadig), nordlige del af F, personalekantine med adgang til have – nu aktivitetsrum for beboere.

I G var der oprindeligt centralt køkken. Nu er der kunstneratelierer for beboerne.

I H var der oprindelig mødelokaler. I dag er der behandlingsrum og fitnesscenter.

I J er der personale- og kontorfaciliteter. J er også forbindelsesbygning til cirklen, idet der er en nedgang til kælder under beboelseshus A1.

På matriklen ligger længst mod øst, en række yngre bygninger, der er opført som udslningsenheder til beboere, der er mindre plejekrævende. (Disse bygninger er ikke inkluderet i fredningsforslaget.)

Bygningerne:

Servicebygningerne (E, F, G, H og J) er det første man møder ved ankomst fra Granvej. Servicebygningerne er sammenbyggede med hinanden og bygget til selve cirkelbygningen (A1-D3) mod nord.

Alle bygningerne bliver beskrevet i den alfabetiske rækkefølge, de er navngivet i.

Beboelsesbygningen (afsnit A1-A2-A3,B1-B2-B3,C1-C2-C3,D1-D2-D3) (se tegninger s. 25-28 og fotos s 35-54):

Ringbos navn stammer fra anlæggets største bygning, der er udformet i et cirkelsalg. Der er en bred åbning ind i cirklen ved ankomsttårnet mod nordøst.

Bygningerne er i 1-etage og er afsluttet med 2 endegavle, der ligger mod hinanden. Endegavle og afsnitsopdelinger er murede. Huset har støbte sokler. Facaderne er udført i gasbeton. Alle vinduer er i træ. Taget består af bølgeeternit og zink ved ovenlys. Byggeriet har fuld kælder i hele cirklen.

Endegavle og afsnitsopdelinger: Cirkelbygningen optager et stor terrænfald og derfor er der tre steder i cirklen murede afsnitsopdelinger, der giver bygningen mulighed for at følge terrænet. Det er mellem A3 og B1, B3 og C1 og C3 og D1. Alle gavle og afsnitsopdelinger er murede i gule tegl.

Gavlene skyder sig ud fra gasbetonfacaderne og indrammer de lange facade-flader. Dette træk ses også ved gavlene på eksempelvis bygning E1 og K.

Således følger bygningen terrænet naturligt og på denne måde opnås der at give mulighed for direkte adgang til hver af afdelingernes terrasser.

Soklen: Facaderne i ringen har støbt sokkel, som er trukket lidt ind under facaderne.

Facader: Er opført i grå gasbetonblokke, der følge terrænets hældning så vidt muligt over den støbte sokkel. Gasbetonen er let riflet. Fugen imellem blokkene er trykket og uden ekstra bearbejdning. Den relativt brede fuge er med til at give facaden en karsk karakter.

De enkelte facadeelementer er lige, har ingen krumning. Cirkelformen opstår ved hjælp af tolv facadeknæk. Knækkene markerer samtidig midtpunktet i hver af de tolv beboelsesafsnit, der udgør ringen.

Vinduer: Over gasbetonens lavere facade er der et vinduesbånd, der afsluttes ved taget. Vinduesbåndet er gennemgående med fast takt, men med vinduer i forskellig højde. Der er gjort en stor dyd ud af, at vinduernes størrelse afspejler, hvad rummet bagved bliver benyttet til. Alle vinduer har overkant mod taget, men depotrum, garderober og toiletter har korte vinduer. Beboelsesrummenes vinduer har større højde og nogle er også kvadratiske vinduer

(som fylder to takter). De kvadratiske vinder er trykket et gasbetonblok-skifte ned under vinduesbåndets ellers faste underkant og kan i modsætning til de andre åbnes.

Køkken og spisestuevinduer har samme højde som beboelsesrummenes, men er ikke afbrudt af de kvadratiske vinduer, her findes gående rammer, der indordner sig den sædvanlige takt. Opholdsstuerne vinduer er de højeste og går næsten til terræn. Der er isat et kvadratisk vindue med gående ramme pr. opholdsstue.

Tag og ovenlys: Taget har lav hældning og er belagt med bølgeeternit. Over opholdsstuerne er de store karaktergivende ovenlys placeret i en tagrytter med ensidigt glasparti orienteret mod syd. Ovenlyset er udført i zink med stående false. I A1, A2, A3, B1, D2 og D3 vender ovenlysets glasparti mod indre ring, mens de resterende vender mod ydre ring.

Terrasser: Afsnittenes terrasser ligger også altid mod syd, mens opholdsstuerne ligger modsat. Terrasserne er belagt med betonfliser og afskærmet af in situ støbte mure.

Terrasserne ved afsnit C1 og C2 løfter sig over terræn og har værn af træstokke, magen til det dem på altangangen på bygning E.

Kælder: Ved C1 og C2 er der gravet ud i terrænet så kælderen bliver fritlagt. Der går en tunnel fra plænen i indre ring, ind under bygningen via kælderen og ud i ydre ring via en dobbeltdør under terrasserne i disse afsnit.

Hvor afsnit D1 og D2 mødes er terrænet bearbejdet således, at kælderen er fritlagt i ydre ring. I kælderen findes her kirkerum og ventesal. Gasbetonfacaden er her særligt bearbejdet, der er således indsat farvede glassten i huller mellem gasbetonblokkene. Der er ligeledes et halvtag over to dobbelte indgangsdøre. Dørene er glasdøre monteret med træstokke i samme format som dem der danner værn ved terrassen ved C1 og C2.

Mellem D1 og D2 er der bygget en mur, der skyder sig ud fra facaden og danner værn mellem ankomstpladsen og branddamen, der danner spejlbassin for kirkerummet. Muren har samme forbandt som den ind til ventesalen og der er således huller mellem gasbetonblokkene.

Plan: Cirkelbygningen er struktureret således, at hvert andet beboelsesafsnit er spejlvendt. Derfor ligger terrasse, opholds- og spisetuer, garderobe og depotrum omkring et fælles vindfang. De tolv afsnit har derved kun i alt behov for seks adgangsveje. Ankomsten til sengeafdelingerne sker via det fælles vindfang placeret mellem to opholdsstuer. Opholdsstuerne er knyttet til hver sin afdeling og beboernes værelser ligger som perler på en snor herefter. Opholdsstuen væg mod midtergangen består af et vinduesparti med fast vinduestakt, hvorfor ovenlyset over gangen giver lys til både gangarealet og opholdsstue

Igennem hele cirkelslaget er der en midtergang, som løber fra (A1) til (D3). Værelser og opholdsrum ligger på hver side af gangen mod bygningens facader.

Interiør: Det har ikke været muligt at fotografere interiøret, hvor værelserne bebos. Billederne er taget i afsnit A1 og A2, hvor stuerne står tomme. Der er foretaget enkelte bygningsændringer for at give plads til et større køkken til betjening af hele anlægget i 2012.

Bygning E (se tegninger s. 29-30 og fotos s 55-58): Er en L-formet bygning vinkelret på servicearmen og skyder sig ud mod anlæggets ankomstvej. Bygningen består af to dele, en enetages ankomstbygning (E1) direkte til adgangsvejen og en treetagers beboelsesdel (E2), der forbinder den lave ankomstbygning med resten af servicearmen.

Ankomstbygningen (E1) er opført med støbt sokkel, gule teglsten og vinduerne har rødmaledede trærammer. Taget er belagt med bølgeeternit. Selve bygningen har ensidig taghældning, men et halvtag opsat på otte rødmaledede træstolper møder den høje facade under et vinduesbånd mod taget, og giver derved et sofistikeret tværsnit med forskudt tagrygning. Fodgængere ledes langs en lav in situ-støbt betonmur ind under ankomstbygningens halvtag. Under den nordøstligste del af halvtaget er der en tilsvarende lav betonmur mellem fortovet og kørebanen.

Ankomstbygningens gavlfacade mod nordøst har støbt sokkel, en gul teglstensvæg med to højtsiddende, kvadratiske murhuller til ventilation. Den ensidige taghældning og halvtaget, der knytter sig til den høje facade, er det primære motiv. Mod beboelsesbygningen E1 ses en lille mellembygning, der forbinder ankomstdelen med beboelsesdelen. Mellembygningen er opført i gasbetonblokke og har et taktfast vinduesbånd mod taget. Taget har lav hældning og er belagt med bølgeeternit.

Bygningens sydøstfacade har støbt sokkel, mod nordøst står facaden i blankt, gult murværk mens den sydvestlige del består af rektangulære, taktfaste vinduer, der ikke kan åbnes. I vinduespartiet er der indsat dobbeltdør med glas. Øverst er dørenes glaspartier så høje som de faste. I linje med betonsoklens øvre kant er der en tværpost, hvorunder der er indsat en smal rude. Døren afsluttes under halvtaget og over halvtaget er et vinduesbånd, der går fra gavl til gavl med samme takt, som vinduerne omkring døren. Der er i alt 33 vinduer i båndet.

Facade mod sydvest har støbt sokkel og vinduer fra sokkel til tag. Taget har ensidig hældning. De ni vinduer, er sat i samme takt som på sydøstfacaden, og følger tagets hældning. Halvtagets møde med selve bygningen, der giver tværsnittet med spring i rygningen er, som på modsatte gavl, det primære motiv. Som på modsatte gavl ses også her mellembygningen der forbinder de to bygningsdele. Også her er mellembygningen opført med støbt sokkel, gasbetonblokke og har vinduesbånd mod taget, som er belagt med bølgeeternit.

Nordøstfacaden står med støbt sokkel og blankt murværk i gule tegl. Der er længst mod sydvest et kvadratisk, rødmalet vindue med gående ramme, ved siden af er der en dør i samme røde farve med et vindue øverst. Mod nordøst er to pladedøre, der fører ind til depotrum.

Der er adgang til beboelsesdelen (E2) via den allerede beskrevne mellembygning fra ankomstbygningen (E1). Beboelsesdelen er tre etager høj og seks fag bredt. En fagbredde svarer til bredden på en beboelsesenhed. Beboelsesdelen består visuelt af to volumener, et bredt mod sydvest, der indeholder selve beboelsesrummene og et smalt mod nordøst, der indeholder gangarealer. De to dele, der mødes med forskudt tagrygning, som giver bygningen et elegant knæk, er i praksis en bygningskrop.

Sydøstgavlen har støbt sokkel, blankt murværk opført i gule teglsten. Tagrygningens forskydning fortæller om de to bygningsvolumeners møde. Der er to kvadratiske vinduer med gående rammer i den nordøstlige del, der giver lys til gangarealerne, et til hver etage.

Sydvestfacaden er opført med støbt sokkel trukket ind under gasbetonblokkene. Gavlenes gule teglsten er trukket frem og indrammer gasbetonfacaden. Facaden domineres af lange vinduesbånd, der kun er brudt af betonsøjler mellem vinduesfagene. Et vinduesfag består af syv taktfaste, rektangulære, faste vinduer, hvor vindue to og tre er afkortet for at give plads til et kvadratisk vindue med gående ramme under. Det kvadratiske vindues underkarm er et stykke lavere placeret end de faste vinduers. Lejlighederne er spejlvendte og herved er også hvert anden vinduesfag spejlvendt, så det kvadratiske vindue ligger under vindue fem og seks. Sålbænken er i zink og går ubrudt på hele facaden og findes dermed også under betonsøjlerne. Første og anden sal har altangange, der spænder fra gavl til gavl og lidt ud over. Altaner fremstår i ubehandlet træ og er konstrueret af træsøjler, placeret parvis omkring fagdelingen af facaden. Værnet består af træpinde sat så tæt, at altanen i sig selv danner facademotiv mod sydvest. Vinduesfagene består også på første og anden sal af syv taktfaste, rektangulære, faste vinduer men i stedet for de kvadratiske vinduer er der en dør, der giver adgang til altanerne. Dørene har to ruder og en tværpost, hvis øverste kant ligger på linje med gasbetonblokkenes øverste kant. Altangangene har halvtag af bølgeeternit med samme hældning som selve bygningen. Altanernes tag skyder sig ind under bygningens tag lige under gesimsen.

Nordøstfacaden domineres visuelt af bygningens trappetårn, der er opført nordlist i gule tegl. Trappetårnet har ensidig taghældning og taget er belagt med bølgeeternit. Adgangen sker via dør på trappetårnets nordøstlige side og der er to kvadratiske vinduer på tårnets sydøstlige side. Selve beboelsesfløjens facade består af en støbt sokkel, indrykket under gasbetonblokkene. Over gasbetonen findes et ubrudt vinduesbånd af rektangulære, faste vinduer. Over vinduerne består facaden af gråmalet bræddebeklædning med taktfaste lister, der giver en overflade, der mimer bølgeeternitten. Heri sidder der kvadratiske vinduer med gående rammer. De kvadratiske vinduer sidder taktfast, men er forskudt i forhold til hinanden på de to etager. Nordøstdelen har ensidig taghældning, der møder sydvestdelen under et vinduesbånd af små kvadratiske vinduer, hvis takt passer til det vinduesbånd, der er nederst i facaden.

Nordvestgavlen har støbt sokkel og er opført i gule tegl. Gavlen domineres visuelt af tagrygningens knæk og altangangenes profil. Trappetårnets bagside indgår ligeledes visuelt i nordvestfacaden, selv om tårnet er rykket lidt ind på Nordøstfacaden. Der er to kvadratiske vinduer med gående rammer på gavlen, der giver lys og luft til et kammer på første og anden sal i bygningen.

Fordi Ringbo fortsat bebos, har det ikke været muligt at besigtige den indvendigt. Bygningen er oprindeligt opført til personalebeboelse og indeholder derfor lejligheder, modsat cirkelbygningen, der udelukkende har værelser.

Bygning F (tegninger s31-33 og fotos s 59-63): Ligger nord for bygning E på østsiden af servicearmen (vestsiden er bygning H). Foran bygningen mod ankomstvejen er et plejet græsareal.

Gavlen: Mod nordøst er en teglstensgavl, der støder op til bygning G's nordøstfacade. Gavlen er, som de andre gavle i anlægget, trukket ud fra facadefladen og indrammer den grå flade. Der er dør i gavlen og en trappe giver adgang til græsplænen mod øst. Ved siden af døren er en stor skorsten opført i gule tegl, der har samme bredde som trappen. Trappen har værn af en teglstens mur.

Sokkel: Bygningerne i servicearmen har støbt sokkel trukket lidt ind under gasbetonfacaden.

Facade: Facaden er opført i samme grå, riflede gasbetonblokke som i ringen.

Vinduer: Mod sydøst er der høje vinduer tilsvarende opholdstuerne. Der er seks vinduesfag med hver seks vinduer i den gennemgående takt foran festsalen. Mod nord er seks vinduesfag med fire takter i mellemhøjden svarende til beboelsesrummene. I de to nordligste fag og de to sydligste fag er der kvadratiske vinduer med gående rammer. De kvadratiske vinduer har ligesom i ringen underkanten rykket et stykke ned i forhold til de resterende vinduer i båndet.

Taget: Taget har lav hældning, er belagt med bølgeeternit og mod syd er placeret et stort overlysvindue i seks fag svarende til vinduet i facaden. Ovenlyset har ensidig taghældning, der fortsætter ned i den modsatte tagflade. Taget har V-profil og bølgeeternitten stopper, så der opstår en skyggeeffekt, der afslutter taget visuelt.

Døre: Mod sydøst findes en dør i facaden. Døren er skjult bag ved træstokke i samme format, som ses bl.a. som værn på altanerne i bygning E og foran døren i bygning D1 og D2.

Interiør: I bygningen F's sydlige del er der festsal. Salens vægge er opført af gule akustikteglsten. Gulvet er parket og i loftet er træstave i forskellig bredde (lameller) og runde flade lamper på begge side af ovenlyset. Spærene er fritlagte og hvidmalede. I den nordlige væg er der sceneåbning, der afsluttes skråt og følger spærrets retning. Hele østvæggen er en stor vinduesflade. I sydvæggen er der to huller, som har været anvendt til filmfremvisning fra depotrummet bagved væggen. Via dobbeltdøre i sydvæggen er der adgang til en garderobe, hvorfra der er videre adgang til depotrummet og toiletter.

Garderoben har parketgulv og træloft samt adgang til toiletter. Der er opsat seks spejle i mørkt træ med integreret hylde i garderoben. Længst mod syd er der endnu et ovenlys, hvor lyset filtreres igennem en række lameller.

Kantinen ligger i bygningens nordlige ende med adgang direkte fra det fri. Gulvet er belagt med grå linoleum. Vestvæggen er beklædt med finér og her findes også selve disken til kantineudsalget. Bagved kantineudsalget er der grønne klinker på væggen. Nordvæggen står i gule teglsten og østvæggen er pudset og hvidmalet under vinduesbåndet. Over de kvadratiske vinduer, er der ventilationsluger i væggen. Spærene er synlige og hvidmalede og loftet i

mellem har trælammeller. Loftet følger tagets lave hældning og mødes med væggen, der øverst hælder skråt således at vinklen øverst i rummet bliver 90 grader.

Mellem festsalen og kantinen er der et mindre gangareal med adgang til toiletter. Væggene er monteret med finér.

Bygning G (se tegninger s. 31-33 og fotos s 64-67): Ligger i servicearmens nordvestlige hjørne og er skubbet lidt ud fra resten og har derfor tre facader. Oprindeligt lå anlæggets køkken her, i dag bliver bygningen brugt til atelier og kunstundervisning af beboerne.

Sokkel: Nordøstfacadens sokkel er støbt og trukket ind under facaden, som i resten af anlægget. Mod øst er der adgang til kælderens via en asfalteret nedkørsel. Flankeret af to mure støbt i beton.

Sydfaden har støbt sokkel trukket lidt ind under facaden. Soklen er malet sort.

Facader: Nordøstfacaden består af grå, riflede gasbetonblokke. Begge gavle er i gule tegl og trukket ud forbi den grå flade.

Nordvestfacaden er en teglstensgavl med en bred rødmalet portsektion. Porten er opdelt i to, den østligste del går helt ned til terræn mens den vestlige del kun går ned til et læsseplateau støbt i beton. Over porten er der halvtag.

Sydvestfacaden er opført i grå, riflede gasbetonblokke.

Vinduer: Øverst i nordfacaden mod taget er der et vinduesbånd med ti vinduesfag opfelt i fire takter i hver. Nederst i facaden er otte rektangulære vinduer, der er trukket en gasbetonblok-højde ned i soklen, under de otte vestligste takter i vinduesbåndet.

Sydvestfacaden har et vinduesbånd med otte vinduesfag opdelt i fire takter mod taget,. Mod terræn er der otte rektangulære vinduer i samme takt.

Tag: Taget har lav hældning og er belagt med grå bølgeeternit. Over tredje til syvende vinduesfag i nordfacaden sidder et ovenlys med fire vinduesfag med fire takter. Ovenlyset har ensidig hældning i modsat retning af resten af tagfladen.

Interiør: Bygningen er opført som fælleskøkken for hele bebyggelsen, i dag er køkkenfunktionen flyttet til bygning A1 og A2, i stedet er her beboeratelier og opbevaring.

Det tidligere køkken tegnes af et central hovedrum med stor rumhøjde og ovenlys mod bygningens nordøstlige side. Hovedrummet flankeres til alle sider af lavererum i åben forbindelse kun adskilt af søjler på række, der bærer taget over midten, mod nordvest er en køle-ø i den centrale del af rummet.

Mod sydøst er den lave del et gangareal med væg mod kantinen udsalgsområde, dermed er der direkte adgang fra køkkenet til kantine. På grund af den åbne struktur flyder rummet sammen, og gangarealet opleves som en integreret del af det samlede rum.

Mod nordøst er den lave del opdelt i to. Den sydlige del, forholder sig direkte til det centrale rum. I facaden er placeret vinduer i et bånd, med samme takt som ovenlysvinduer. Mod nord er den lave del opdelt to grovkøkkener, der er adskilt med en halvmur og en vinduessektion,

der har samme takt, som resten af anlæggets vinduer. Grovkøkkenerne ligger mod facade, hvor der er et vinduesbånd i den faste takt. Mod rummets midte er der adgang til tre til kølerummet.

Mod nordvest bag kølerummet er der vareindlevering, og direkte adgang til læsseplateauet på bygningen facade.

Mod Sydvest er en række mindre aflukkede rum i den nordlige ende og et rum i åben forbindelse med det centrale rum i den sydlige ende.

På trods af den åbne rumstruktur opleves køkkenet som mange forskellige rumligheder pga. de forskellige loftshøjde og søjlerækkerne, der har lavet funktionsopdeling oprindeligt (se tegning).

Det samlede indtryk er et rum med harmoniske forhold mellem højde og bredde, gode dagslysforhold, til betjening af de mange arbejdspladser, der har været mens der stadig var køkken.

På de oprindelige tegninger fremgår det at køkkenet har haft en funktionel opdeling i arbejdsstationer i de forskellige rumligheder.

Bygning H (se tegninger s. 31-33 og fotos s 58): Bygningen ligger på servicearmens nordvestside med facaden direkte ud til den parkeringsplads, der benyttes til servicepersonale og vareindlevering. Bygningskroppen er skubbet ind i bagsiden af bygning F.

Sokkel: Som det ses i resten af anlægget er soklen støbt og trukket ind under facaden.

Facade: Facaden består af grå, riflede gasbetonblokke. I hver ende af facaden findes gule teglstens gavle, der mødes med bygning H og som indrammer den grå facade.

Vinduer: Mod taget findes et vinduesbånd med 12 vinduesfag opdelt i fire takter. Fag nr. tre mod nord er udskiftet med en grå port. Under porten er der læsseplateau. Mod terræn er der rektangulære vinduer i de ny sydligste fag. Alle vinduerne er røde.

Tag: Bygningens tag har ensidig hældning og er belagt med grå bølgeeternit. Tagrenden har V-profil som i resten af anlægget.

Interiør: Bygningen indeholder i dag behandlingsrum og motionsrum.

Bygning J (se tegninger s. 31-33 og fotos s 68): Bygningen er forbindelsesbygning mellem selve den ringformede beboelsesdel og resten af servicearmen. Mod sydøst dvs. mod

Sokkel: Hvor der er sokler, er de støbte.

Facade: Den sydøstlige facade er meget lav og når kun lidt op over terrænet. Den er støbt som soklerne på anlæggets andre bygninger. Den nordvestlige facade er opdelt i tre sektioner. Den nordligst en rødmalet træfacade med tre store portåbninger og en tofløjet dør, her er ingen sokkel. Den midterste sektion af bygningen er skubbet ud, hvorved der opstår to gavlsider, der

er opført i gule teglsten og som indrammer selve nordvestfaden. Facaden består af grå, riflede gasbetonblokke under et samlet vinduesbånd, over vinduerne er der, tilsvarende nordøstfacaden på bygning E, gråmalet træbeklædning med taktfaste lister, der miner bølgeeternitten på taget.

Den sydligste sektion nordvestfacade består af den støbte sokkel, hvorpå vinduesbåndet med taktfaste, rødmaledede vinduer er placeret. Lige over vinduerne ses tagets spærkonstruktion.

Vinduer: Der findes fire rektangulære, enkelte kældervinduer i sydøst facaden, placeret med to i hver af de to nordligste sektioner. Der er ingen vinduer i nordøstfacadens nordligste del. I den midterste del sidder en vinduesbånd med taktfaste vinduer midt på facaden og tre rektangulære enkelte kældervinduer i overgangen mellem sokkel og facade. I den sydligste del ligger vinduerne i et taktfast bånd mellem sokkel og tag.

Tag: Taget har samme lave hældning som alle bygninger i anlægget, men pga. bygnings dybe (i den midterste sektion) og ensidig taghældning, kommer tagfladen til at rejse sig højt mod nordvest. Mod nordøst er der ovenlys i taget. Ovenlysets taghældning er ensidig og går modsat resten af tagflade. Taget er belagt med grå bølgeeternit.

På bygning J's nordvest side er Ringbos høje skorsten placeret. Skorstenen står i den hak der opstår mellem den sydligste sektion facade og den fremskudte midterste sektion sydvestgavl.

Interiør: Der findes i dag en biograf i kælderen og det tekniske personale har kontorfaciliteter i stueetagen over. Det er også her at Ringbo integrerede kunst findes. En række med tolv kulørte cirkler

Kælder: Der er kælder under hele servicearmen og hele vejen rundt under ringen, også der hvor bygningen ikke er sammenhængende over jorden mellem A1 og D3. Kælderen bruges i dag til opbevaring, men oprindeligt var der tænkt andre faciliteter ind i den, som affaldssortering, operationsstuer og fysioterapi.

Der er tolv trapper fra kælderen til beboelsesafsnittene. Hver trappeopgang er markeret med en kulørt dørindfatning og en cirkel i samme farve. Cirkelmotivet svarer til de tolv cirkler, der udsmykker væggen i bygning J.

De steder hvor kælderen i dag benyttes til andet end opbevaring er det nærmere beskrevet i sammenhæng med det bygningsafsnit, der ligger i stueetagen.

Bolig for reparatør K (se tegninger s. 34 og fotos s 69-75): ligger for sig selv mod nord i anlægget i forbindelse med parkerings- og adgangsvej til servicebygningernes nordside. Bygningens facader er muret op mellem teglgavle og er i gasbetonsten. Teglgavlene er bredere end selv huset og således er facaderne, typisk for tiden, indrammes af gavlfacadens fremskudte kanter. Alle vinduerne er rødmaledede trævinduer. Soklen er indskudt under gasbetonstenene. Taget er belagt med bølgeeternit.

Bygningen er opdelt i to forskudte voluminer. En smal, lavere og kortere del mod nordøst, der indeholder gang, køkken og bad og en højere, bredere og længere del mod sydvest, der

indeholder opholdsrummene. Således gives husets tværsnit et sofistikeret knæk i tagryggen og der opstår mulighed for at lave et lille vindfang vha. et halvtag foran indgangsdøren, der ligger i den nordlige del.

Bygningen er placeret på en skråning og optager terrænfaldet, således at bygningen mod nordvest har én etage over terræn, mens kælderetagen mod sydøst er blotlagt og der derved er to etager over terræn. Dette træk udnyttes til direkte indkørsel i garagen, som er placeret i kælderetagen. Indgangen til huset er placeret ved siden af garagedøren i kælderetagen og giver adgang til en entré.

Gavlfacaden mod sydøst¹ tegnes af to volumener. Den brede sydvestlige del har garageport i underetagen og i den del smalle mod nordvest er husets indgangsdør, med halvtag der danner vindfanget over.

Facaden mod sydvest er opdelt i to. Mod nordvest er der en etage med taktfaste rammer fra terræn til tag, der er isat vinduesglas i de øverste 2/3 af rammerne og brystning i den nederste 1/3. I denne facadedel er indsat en dør, der giver adgang fra stue til terrasse. Gavldelen i tegl er fremskudt og der er bygget en tilsvarende teglvæg i skellet mellem stuen og resten af facaden, således at terrassen indrammes tættest på stuen, taget er trukket ud over så, der er yderligere læ. Facadedelen mod sydvest har et vinduesbånd under taget med tre gående, kvadratiske vinduer, der betjener de bagvedliggende opholdsrum. Terrænet her skråner således, at det sydvestlige hjørne er to etager højt og der er således også mulighed for et mindre, rektangulært kældervindue. Facadens vinduer er opdelt taktfast og kun brudt af de gående dele, der har bredere dimensioner end de faste.

Gavlfacade mod nordvest² er en etage høj og tegnes af tagryggens sofistikerede knæk og et enkelt kvadratisk, gående vindue midt på facaden.

Facaden mod nordøst tegnes primært af den lave bygningsdel, der ligger foran den høje. Der er et taktfast vinduesbånd mod taget, med faste vinduer og et enkelt kvadratisk vindue med gående ramme, der betjener køkkenet mod nordvest. Terrænet skråner her således facaden er en etage høj mod nordvest og to mod sydøst. Der er isat to rektangulære vinduer til underetagen. Der er ligeledes isat en luge, der betjener køkkenets affaldsskat mod nordvest.

Via indgangsdøren ankommer man til entréen, herfra er der adgang til kælderen gennem cykelrummet og til stueetagen via en trappe. Kælderen indeholder udover cykelrum et viktualierum (under køkkenet), et pulterum (under stuen) og garagen (under værelserne). Garagen ligger, som tidligere nævnt, således at der er direkte adgang til parkeringsplads og adgangsvejen i sydøst.

Stueetagen nås via trappen fra entréen, her ankommer man i en fordelingsgang (forstue) med indbyggede skabe. Herfra er der adgang til alle stueetagens rum. Planløsningen er elegant løst, således, at den smalle bygningsdel indeholder gang, køkken og bad, mens den brede

¹ Denne facade er angivet til at ligge mod nordvest på tegningsættet.

² Denne er på tegningen afgivet til at ligge mod sydøst.

sydvendte del indeholder opholdsstue og værelser. Vinduesbåndene mod taget i begge siden af huset, giver et særdeles godt lys i alle rum.

Køkkenet fremstår originalt med indbygningsskabe, der er tilpasset rummets loft, der følger taghældningen. Affaldsskakten er bevaret, ligesom køkkenebordet og køkkenvask med to rum synes original. Badeværelset fremstår også originalt med hvide kvadratiske kliknker, terazzogulv og emalje badekar. I kælderen findes stadig en stor grovask i cykelrummet. I gang og køkken er der linoleumsgulv, i stue og værelser er der stavparket.

Konstruktion:

Ringen (A1-D3) er et let byggeri opført med støbt kælder. Ydervæggene består af gasbeton med en let indervægsbeklædning. Gasbetonblokkene ligger uden på soklen og er løftet fri at terrænet. Isoleringstykkelsen er på de oprindelige tegninger 100 mm.

Vinduerne er originale termoruder i træ og går op til underside af taget. Vinduer ligger i et bånd, hele vejen rundt på facaden, kun afbrudt af mindre partier i træ.

Taget er en let konstruktion med bølgeeternit, der hviler af på en fast spærkonstruktion med en tværligger. Spærene hviler af på bærende indervægge omkring gangen. Rumhøjden i de indvendige gangarealer er ca. 2,25. Periodevis over stuerne, er der tagryttere, hvor der er åbent op til kip. Tagrytterne hviler på en gitterspærkonstruktion, her er den færdige rumhøjde ca. 7,5 meter.

Terrænspring optages med en synlig muret gav, der danner ydervæg mellem de springende tagflader.

Tagrender er i zink og nedløbene er placeret ved de lukkede træpartier i vinduesbåndet.

Tagrytterne er en isoleret trækonstruktion beklædt med zink.

Udluftning og ventilation er placeret på taget

Facaderne:

Alle bygningerne er opført med samme materialeholdning. Bygningerne er opført af gule tegl, gasbeton, beton, bølgeeternit tag, zinktag med stående false og træværk i svensk rød.

Facadedetaljer:

Facaden har ingen ornamentering, men det gennemgående vinduesbånd med taktfaste vinduer, der findes i alle anlæggets bygninger, er fint bearbejdet og ved hjælp af kvadratiske vinduer med gående rammer, der bryder båndenes takt og højde, gives en moderne detaljering, der samtidig fortæller om bygningens brug indvendigt. De kvadratiske vinduer går til beboelses-stuerne, mens depoter og lignende udelukkende har faste vinduer lige under taget. Hvor der er opholds- og spisestuer er vinduesbåndet trukket længere ned og brytningen er lavere, således kommer der meget lys ind og der fortælles i facaden, at her er et overordnet opholdsrum.

Inventar:

Inventaret bærer præg af at tilhøre en offentlig institution. Her dominerer rengøringsvenligt linoleum, stålkøkkenborde og hvide klinker. På samme måde findes der akustiklofter i opholdsrummene og samme hvide maling overalt.

I sengestuerne er der indbyggede skabe ved siden af dørene, alt efter hvor mange beboere stuen er beregnet til.

Men i

Overflader:

Bygningens udvendige overflader fremstår ubehandlede og rå. Kun træværket er malet. Gasbeton- og teglsten er ubehandlede.

— BAGGRUND

Ringbo er opført som et specialiseret sygehusafsnit til Bispebjerg, og har ind til nu fungeret som specialinstitution for Københavns Kommune.

Ringbo er tegnet af Københavns Kommunens stadsarkitekt, der omkring opførelsestidspunktet, satte sit præg kommunens institutioner.

Ringbo står overfor funktionsændring da Københavns Kommune ønsker at nedlægge sine sengepladser uden for kommuner. Kommunen mener desuden at anlægget er forældet til den oprindelige funktion, hvorfor man ønsker at indstille drift af stedet som plejeboliger.

Lignende anlæg, hvor cirkelformen ind går i hospitalsvæsenet:

Herlev hospital, Henning Larsen. (Under opførelse 2014-2017)

Hillerød, Herzog & de Meuron i samarbejde med Wilhelm Lauritsens tegnestue. (Vundet april 2014, forventes at tages i brug 2020)

Malmø sygehus, C.F. Møllers tegnestue. (opført 2006-2011)

Arkitekten:

Ringbo er tegnet af Hans Chr. Hansen (og Flemming C. Lund) i Stadsarkitektens direktorat. Hansen blev tømrersvend 1919, tog afgang fra Odense Tekniske Skole 1923 og gik på Kunstakademiets Arkitektskole, hvorfra han blev arkitekt 1928. Allerede samme år fik han ansættelse i Stadsarkitektens Direktorat i Københavns Kommune. På daværende tidspunkt fra Poul Holsøe stadsarkitekt. Holsøe blev i 1943 afløst af F.C. Lund, som Hansen fik et frugtbart kunstnerisk samarbejde med. Den væsentligste medarbejder i dette samarbejde var dog Hansens gamle studiekammerat, arkitekten Viggo S. Jørgensen, som også havde fået ansættelse ved kommunen. På trods af tegnestuens hierarkiske og kollektive karakter, fik Hans Chr. Hansen i efterkrigstiden sat væsentlige selvstændige fingeraftryk på Københavns bybillede, hvilket også blev anerkendt gennem de priser, som blev Hansen til del. I 1960'erne tegnede han en række tekniske anlæg/bygninger, som er præget af udsøgt fornemmelse for materialiteten, og som samtidig har en monumental, plastisk karakter uden at forråde modernismens principper. Den høje standard i kommunens byggeri vakte berettiget opsigt, også i udlandet. I 1971 gik HCH på pension.

Andre værker af arkitekten:

- Tilskuertribune ved fodboldbanen, Københavns Idrætspark (1936, sammen med Viggo S. Jørgensen, 1. præmie 1934, nedrevet)
- Drengehjemmet Emdrupgård (1937)
- Vaskeribygning, Sundholm (1941)
- Ældreboliger, Ørholmsgade (1943)
- Boligbebyggelse ved Frederikssundsvej og Hulgårds Plads (1944-46)
- Vesterbro Ungdomsgård i Skydebanehaven, Absalonsgade (1952-53)
- Hansted Skole, Rødbyvej 2 (1954-58)
- Transformerstation, Nyborggade (1958-60)
- Transformerstation, Hulgårdsvej 133, Bellahøj (1961-68)
- Transformerstation, Bremerholm 6 (1962-63)
- Plejehospitalet Brøndbylund (1965-66)
- Amager Koblingsstation, Irlandsvej 95 (1966-68)
- Tagensbo Kirke, Landsdommervej (1966-69)
- Gasregulatorstation, Bellahøj (1967-68)
- Gasværksvejens Skole, Vesterbro (1969-71)

Ingeniør:

Københavns kommunes rådgivende ingeniørkontor.

Landskabsarkitekt:

Ifølge Dansk Bibliografisk Leksikon er det havearkitekt Georg Boye, der har udformet haven på Ringbo. Dette har ikke kunne bekræftes andre steder fra, hverken via tegninger, artikler eller personkilder med et godt kendskab til Boye³. Men Boye lavede en række opgaver for Åndssvageforsorgen og havens geometriske elementer er typiske for Boye.

De situationsplaner der findes i tegningsmaterialet, svarer ikke overens med den faktiske haveplan. Koterne angiver ikke den jordvold opdelt af kile, der ligger inden for ringvejen, inderst i anlægget. Gladsaxe Byarkiv har dateret et sort/hvid foto (se side 79) til 1964. På billedet ses jordvold og kile og det er derfor rimeligt at antage, at det har været i anlægget siden opførelsestidspunktet.

Havearkitekt Georg Boye (17.3.1906-29.10.1972). Boye havde en praktisk gartnereksamen og derefter en havebrugskandidateksamen. Han var ansat som assistent hos stadsgartneren i Aarhus inden han blev havearkitekt og derefter ansat hos C. Th. Sørensen i København, senere fik han egen tegnestue på boligselskabet KAB.

Boye Havde en række undervisningsjob og deltog i den livlige debat om havearkitektfaget, han var bl.a. primusmotor for at få opdelt havebrugsstudiet i en linje for gartneri- og frugtavl og en for anlæg. Da det lykkedes blev han først lektor og herefter professor på skolen. Han var desuden formand for Dansk Havearkitektforening 1949-59 og medlem af Kunstakademiets udvalg for havekunst fra 1952. Ligeledes var han internationalt orienteret og delegat i

³ Heriblandt Jette Abel (tidligere studerende), Annemarie Lund (redaktør Landskab), Søren Bøgeskov (tidligere ansat), Anders Bruun (tidligere ansat) samt Knud Høgsberg (tild. KVL) og Nan Dahlkild (Kunstabiblioteket)

International Federation for Landscape Architects (1949-1956) og vicepræsident i en periode også (1965-1964).

Boye var forfatter til bogen Havekunsten i kulturhistorisk belysning fra 1972. Bogen er en gennemgang af havekunstens historie med stadige paralleller til den øvrige kulturhistorie og til den politiske og sociale udvikling.

Boye har projekteret en lang række haveanlæg ved offentlige institutioner ud over Ringbo bl.a. Aarhus Rådhus, Fortunparken i Lyngby og Danmarks Radios TV-by.

Kunstnerisk udsmykning:

Billedhuggeren Yan har udført jernskulpturen Skygger, der er placeret ved vejen over for bygning J. Billedkunstneren Preben Hornung har udført glasmosaikker i festsalen og tegneren Arne Ungermann har lavet et stort billede med pjerrotmotiv, der var planlagt til at være bagtæppe ved scene i festsalen, men nu hænger i administrationskontoret.

— VEDLIGEHODELSESTILSTAND

Bygningerne er i god vedligeholdelsestilstand. 2004-2007 blev der udført en reovering af taget men opgaven udvidede sig til bl.a. at indeholde vinduer. Renoveringen blev udført af Ria/Domina A/S med Københavns Ejendomme som bygherre. Byggesummen var 25 millioner kr.

— KILDER

- Arkitektur DK 6-1964, side 225, 4-1972, side 162, 6/7-1986, side 317 og 2-2013, side 57. Guide til Dansk Arkitektur II. "
- Juul-Nielsen.dk/projects/ringbo (med som bilag)
- Den Store Danske Encyklopædi
- Dansk Biografisk Leksikon
- FBB (databasen for Fredede og Bevaringsværdige Bygninger)
- Forstadens bygningskultur 1945-1989, s 112-115
- Hvem byggede hvad, bind 1 København Politikens Forlag 1968, s 109
- Arkitektur og plan, s 117. Poul Bæk Andersen

Kontaktpersoner:

- Bjarne Hansen, teknisk ansvarlig Ringbo 2687 2555
- Per Justesen, økonomi forvaltningen kontorchef KK : 3366 2680
- Pernille Dragskov Hummelose, sagsbehandler Gladsaxe Kommune 3957 5046

— PLANBESTEMMELSER/KOMMUNEATLAS

Lokalplan 103: bygningen er markeret med bevaringsbestemmelser jf. Kommuneplanen. Lokalplanen har fastlagt områdets anvendelse til offentlige formål, institutioner for ældre og

handicappede samt specialskole. Lokalplanen er lavet i forbindelse med udvidelse Ringbos nabo plejecenter bakkegården ind på Ringbos oprindelige areal.

Ringbo har en SAVE-karakter på 6 i FBB.

— FORMÅL

En fredning af Ringbo har til formål at bevare plejehospitalet som et unikt eksempel på den udvikling, der i opførelsesperioden skete i plejesektoren. Hvor demokratisering og udflytning fra byerne samt måden at opfatte syge på i det hele tage betød store ændringer i det arkitektoniske udtryk. Anlægget hører til blandt velfærdssamfundets mest moderne tænkte plejefaciliteter og repræsenterer de exceptionelt originale og den høje arkitektoniske kvalitet som Lund og Hansen var eksponent for.

— ARKITEKTURHISTORIE

Bygningens placering i forstadens grønne omgivelser viser et paradigmeskift, hvor sygehuse og plejeboliger af-institutionaliseres og der tages afstand fra den autoritære, aflukkede institutionstype som var placeret i bymidten. I stedet blev pleje- og omsorgsinstitutionerne bygget i tæt-lavstruktur var tilsvarende boliger opført i forstæderne i samme periode.

Det arkitektoniske udtryk er nyt og svarer til den tid, det er bygget i. Tidens materiale er gasbeton, eternit, store glaspartier og et forholdsvis let og prunkløst byggeri. Ligesom de klare geometriske former i planløsningen og bygningsprofilerne er typiske for periodens byggeri.

Tidligere institutionsbyggeri er gået fra det monumentale (Sankt Hans Hospital i Roskilde eller Sorø Sygehus) til det at skabe en hel by (Bispebjerg eller Nykøbing Sjælland) til her i Ringbo, hvor det, at anlægget er opdelt i en række mindre afsnit, giver en hjemlig beboelsesskala. Sammen med de små haver helt tæt på facaderne og placeringen i forstaden opnås der at skabe et hus nyt institutionsformat.

På samme måde vidner bygningernes tilpasning til terrænet om velfærdssamfundets målrettede indsats for det gode liv til alle inden for fornuftige økonomiske rammer.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

De miljømæssige værdier knytter sig Ringbos eget miljø og hvordan hele anlægget understreger indadvendtheden, der ligger i plejeopgaven for psykiske patienter.

Ringbos cirkelformede bygning er tilpasset, så hele den store grund udnyttes. Langs matrikelkanten skærmer træer og buske mod omverdenen. Dermed opstår et eget miljø på matriklen, som aktiveres af landskabets forskellighed og beskyttes mod udefrakommende. Det er en ubesværetthed der findes i landskabet, som præges af små lunde og mindre trægrupper.

Ringbo eget miljø er endnu mere forstærket i uderummet, der er afgrænset af cirkelbygningen. Her er ringens stærke geometriske form gentaget i den cirkulære betjeningsvej og de små havearealer i refererer til rækkehusens typologi, og hjemliggør dermed institutionsmiljøet.

Størrelsen på buske og træer inde i cirkelbygningen samt den kunstige, geometriske bakke, der bevæger sig fra nordvest til syd betyder, at bygningen ikke opleves cirkulær, men i stedet fornemmes en lang ubrudt kæde af rækkehuse. Man er beskyttet i et unikt offentligt rum, hvor kun beboere og ansatte er naturligt inviterede.

Ringbo skaber et selvstændigt roligt miljø, der forholder sig særdeles godt til funktionen som plejeboliger ved at indeholde et storslået landskab, mindre haveenheder og gennemarbejdede snit, der skaber flere forskelligartede oplevelser og muligheder inden for Ringbos egne rammer. Den exceptionelt stærkt landskabelige bearbejdning formår at lave en række mindre rum og oplevelser inden for det samme miljø.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

De kulturhistoriske værdier knytter sig til Ringbo som specialinstitution, opført på et tidspunkt, hvor man indser, at der skal forskellige greb til forskellige diagnoser. I 1960'erne blev der arbejdet hårdt for at skabe moderne og tidssvarende rammer for både børn, ældre og syge. Selve området for sundhed og omsorg hører til i velfærdssamfundets kerneområder, hvorfor der omkring opførelsetidspunktet også blev bygget en lang række nye hospitaler i forstadsområderne, der ligesom Ringbo har deres eget interne vej- og stisystemer og typisk fremstår som en arkitektonisk storform.

Bygningen er demokratisk og antiautoritær i sin opbygning, og refererer til forstadens rækkehusbeboelsesform ved at være en enkelt etage, have åbne facader og have direkte udgang til have og terrasser. I modsætning til tidligere tiders autoritære by-plejehjem i mange etager med lukkede facader. De demokratiske træk ses også ved ligeværdigheden i indgangsdørene til boligafsnittene og det faktum, at der er indrettet opholdsarealer både ude og inde til beboerne. Ringbo lægger op til integration af det private og det sociale liv.

Ringbo er en helingsmaskine med serviceringsfabrik i kælderetagen og i servicearmen. Samtidig med at beboelsedelen skulle være hjemlig, har der været fokus på stordrift og et optimeret effektivt arbejdsmiljø for de ansatte. Den ubrudte gang i kælderetagen og storkøkkenet understreger at denne bygning er en rationel maskine.

Servicebygninger der betjener bo-enhederne er lagt på som et appendiks, der henvender sig udad, mens beboelsen lukker sig i cirklen omkring sig selv.

Kulturhistorisk afspejler Ringbo, de nye tanker, der var i omsorgsektoren på opførelsetidspunktet.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

De arkitektoniske værdier knytter sig til landskabets bearbejdning, bygningsformen og dens detaljering.

Cirkelbygningens center er forskudt i forhold til den indre vejcircels centrum og det plateau vejen indkredser. Det giver en spænding, der styrker oplevelsen. En stram form er taget i anvendelse, samtidig er formen 'løst op', hvor der er brug for det, f.eks. i forbindelse med terrænhøjder og i forbindelse med beplantning.

Ringbo er udført af ordinære materialer med en ekstraordinær, forfinet arkitektonisk behandling i form af højdeforskydninger i rummene indenfor som ude i facaden. Hele anlægget udtrykker et klart arkitektonisk princip og arkitektens forståelse for modulsystemers optimale brug er nærværende alle steder i anlægget.

Ovenlysene bliver benyttet som arkitektonisk motiver, der tjener til formål at hente dagslys ind i opholdsstuer og gangarealer. Konstruktionen er synlig og lyset filtreres ind i rummene under. Ovenlysenes formmæssige variation markerer, at her benyttes bygningen anderledes end de steder, hvor det lave ubrudte, bølgeaternittag er.

Tagrendernes placering og udformning i V-profil er bevidst, der sammen med tagudhængets arkitektoniske bearbejdning, danner en skyggeeffekt, der klæder facaden og får danner en præcis afslutning mod tagfladen.

Bygningen har et stærkt greb og et karakteristisk snit. Arkitekturen afspejler den rationelle tankegang, der lå forud for bygningens opførelse. Hansen har med meget små virkemidler formået at skabe et stærkt arkitektonisk udtryk, der ved brug af enkelte detaljer skaber et unikt og gennemarbejdet bygningsværk. Formmæssigt og arkitektonisk griber elementerne ind i hinanden og ender med at fremstå klart, funktionelt og logisk. Eksempelvis er der foretaget terrænbearbejdning, hvor det givne terræn er udnyttet optimalt i forhold til anlæggets funktion. Terrænforskydningen af beboelsesafsnittene er elegant løst.

Hele anlægget er gennemtegnet, fra landskabsplan til håndlister. Facadelængder og vinduestakter går op. Rummenes udstrækning og dørbredder gentages, men opfattes alligevel ikke rigid og ensformig, fordi vindueshøjden er varieret og afpasset bagvedliggende rum og deres funktioner. Vinduernes højde er bestemt at rummet bagved og ønsket om at opnå optimalt lysindfald.

Det er et stort anlæg med helt klare idéer og strukturer for formgivningen, der tegner det samlede billede, alligevel har arkitekten formået at have så meget sans for detaljen, at terrasserne alle vender sig mod syd, ligesom der er indsat ventilationsluger over de kvadratiske vinduer.

På friarealet er der in situ støbte mure som gentagne arkitektoniske elementer forskellige steder i anlægget. En bevidst fastholdelse af formen. Arkitekt og landskabsarkitekt har også

formålet at tænke branddamen ind i arkitekturen, så den fungerer som spejlbassin for anlæggets højtidelige kirkerum.

Ringbo er i besiddelse af en originalitet som kun få andre danske specialinstitutioner fra opførelsestidspunktet. Den kunstneriske udsmykning i gangarealerne er intakt og giver et præcist billede på tidens begejstring for det polykrome og grafiske motivverden.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

Det er Landsforeningen for Bygnings- og Landskabsarkitekturs vurdering, at Ringbo har de arkitektoniske, miljømæssige og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en fredning.

De bærende fredningsværdier knytter sig til anlægget som helhed, herunder den omkringliggende landskabspark, bygningerne og den indre have.

Ringbo er stærk i formen, materialet og i detaljen. Materialiteten var yderst moderne på opførelsestidspunktet og den kunstneriske udsmykning er skarpt tænkt og arkitektonisk integreret.

Bygningernes farveskala med grå gasbetonsten, grå bølgeeternit, gule tegl og svensk rødt træværk er afpasset i en naturlig farveskala. Farvesætningen af vinduerne formår at understrege vinduesbåndet, der løber over alt på facaderne, trods det dæmpede udtryk.

Tagets formfuldendthed, hvor der ikke findes andre brud end enkelte udluftningskanaler og de markante ovenlys, der markerer funktionsbrud i bygningens indre.

Den elegante udnyttelse af terrænets naturlige fald, der er indarbejdet i alle bygningerne og giver direkte kvalitet i form af nem adgang til haver og terrasser.

Overalt i anlægget er det tydeligt, at det er gennemtegnet til detaljen og der er taget højde for at alle dimensioner skal gå op. Plan- og facader er overbevisende udformet og udført i en særdeles gennemarbejdet projekt fra arkitektens side. Det samme overskud ses i den tektoniske bearbejdning af det faste modulsystem, der ligger til grund for facadernes opbygning.

Hele det stor anlæg er begavet løst, under hensynstagen til terrænet, samlet giver det en flot formfuldendthed, der undgår at blive rigid, fordi der hele tiden findes små finesser, der indordner sig helheden men alligevel bryder monotonien. Der er indlejret forskellige kvaliteter i uderummene og den samlede organisering af landskab og bygninger, viser et overskud og forståelse af ikke bare bygningernes brug med også få at få en helhed til at opstå ud af beviste enkeltheder.

Ringbo er en repræsentant for sin tid og er måske det mest vellykkede anlæg af sin slags og størrelse, ligesom bygningerne originalitet og autenticitet er bærende fredningsværdier.

— ANBEFALINGER

Landsforeningen anbefaler, at der udarbejdes en designmanual for uderumsinventar, samt en plejeplan for anlæggets grønne vækster.